

AzTU-nun "Mexatronika" kafedrasının müdiri, t.e.d. İftixar Qurbanəli oğlu Çələbi tərəfindən hazırlanan "Ötürücü mexanizmlərin etibarlılığı" adlı monoqrafiyaya

RƏY

Təqdim edilən monoqrafiya aktual bir məsələyə - müasir maşın və avadanlıqların ötürücü mexanizmlərinin etibarlılığının qiymətləndirilməsinə həsr olunmuşdur. Müasir qurğuların tərkib hissələrindən biri olan ötürücü mexanizmlərin etibarlılığı, onların keyfiyyət səviyyəsini müəyyən edən əsas amillərdən biridir.

Monoqrafiyada ötürücü mexanizmlərinin etibarlıq göstəricilərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı mövcud tədqiqat işləri analiz edilmiş və belə bir nəticəyə gəlinmişdir ki, bu sahədə çoxlu sayda tədqiqatların aparılmasına baxmayaraq, mexatron strukturlu müasir ötürmələrin imtinalarının sistemli analizi və aradan qaldırılması mümkün olmayan imtinaların etibarlıq göstəricilərinə təsiri kifayət qədər araşdırılmamış, ötürücü mexanizmlərin əsas işçi elementlərinin uzunömürlüliyünün müxtəlif işgörmə qabiliyyəti meyarlarına görə müqayisəli analizi aparılmamışdır. Bundan başqa mexatron strukturlu müasir ötürücü mexanizmlərin etibarlılığının proqnozlaşdırılmasında istifadə olunan mövcud statistik modellər bütün istismar dövrünə dəqiqliklə şamil oluna bilmirlər və bu məqsədlə tam istismar dövrünü əhatə edən paylanma funksiyalarının işlənməsinə zərurət vardır.

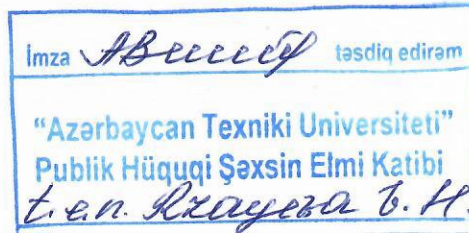
Kitabda təklif olunan yeni statistik modellər maşın və avadanlıqların mexatron strukturlu müasir ötürücü mexanizmlərinin və onların əsas işçi elementlərinin, eləcə də insan-maşın sisteminin etibarlılığının qiymətləndirilməsində nəzəri və praktiki əhəmiyyətə malikdir.

Həndəsi parametrlərin və materialların düzgün seçilməsi şərti ilə əyilmə gərginliklərinə görə lazımi möhkəmliyi təmin etməklə dişli çarx ötürməsinin müəyyən istismar müddətindən sonra dişlərin işçi profillərinin qeyri-işçi profillərlə əvəz edilməsi yolu ilə uzunömürlüliyünü yüksəltməyin mümkünlüyü hesabatlarla sübut olunmuşdur.

Ötürmə sisteminin aradan qaldırılan və aradan qaldırıla bilməyən imtinaların nəzərə alınması şərti ilə sistemli etibarlıq analizi yeni təklif edilmiş paylanma qanunları əsasında müəyyən istismar dövrü ərzində ehtiyat hissələrinə olan tələbatın daha dəqiq təyin olunmasına imkan verə bilər.

İftixar Qurbanəli oğlu Çələbinin son illər ərzində yerinə yetirdiyi elmi-tədqiqat işlərini əhatə edən "Ötürücü mexanizmlərin etibarlılığı" adlı monoqrafiya yüksək səviyyədə hazırlanmışdır. Kitabdan tədris prosesində, elmi-tədqiqat işlərində və praktikada ötürmələr texnikası və etibarlıq sahəsində çalışan elmi-texniki işçilər, magistrantlar, doktorantlar və mühəndislər istifadə edə bilərlər. Kitab monoqrafiyalara qoyulan tələblərə tam cavab verir. Ona görə də ona qrif verilməsini və çapına icazə verilməsini tövsiyə edirəm.

**Azərbaycan Texniki Universitetinin
"Xüsusi texnologiyalar və avadanlıqlar"
kafedrasının müdiri, professor, t.e.d.**

Ələkbər Hüseynov

